

LAUSUNTO / ”Oikeesti vai leikisti? Onko lapsella oikeusturvaa?”

LAUSUNNON ANTAJA / Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto

Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto esittää, että lapsiasiavaltuutetun vuosikirjassa 2017, jonka aiheena on ”Oikeesti vai leikisti? Onko lapsella oikeusturvaa?”, huomioitaisiin lasten ja nuorten oikeus taiteeseen ja kulttuuriin sekä kulttuuriset oikeudet.

Lastenkulttuurikeskuksissa lasten ja nuorten oikeus osallistua kulttuuri- ja taide-elämään nähdään tasa-arvoa luovana tekijänä. Jokaisella on oikeus osallistua taide- ja kulttuuritoimintaan ja tulla osaksi moninaista yhteiskuntaa. Lasten kulttuuriset oikeudet tulee nähdä laajasti. Kulttuuriset oikeudet ovat osa sosiaalisia, sivistyksellisiä ja taloudellisia oikeuksia. Ne koskevat jokaisen oikeutta kieleen, kulttuuriin ja luovaan ilmaisuun. Lasten mahdollisuuksia omaehtoiseen kulttuuriin ja taiteelliseen toimijuuteen tulee tukea. Julkisissa palveluissa tulee alueellinen (lähialueilla tapahtuva) lastenkulttuuri huomioida erityisesti. Kulttuuripalveluiden tulee olla saatavilla myös eri tavoin tukea tarvitseville väestöryhmille.

YK:n ihmisoikeusjulistuksen mukaan jokaisella on oikeus vapaasti osallistua yhteiskunnan sivistyselämään, nauttia taiteista sekä päästä osalliseksi tieteen edistyksen mukanaan tuomista eduista.¹ Sopimusvaltiot tunnustavat lapsen oikeuden lepoon ja vapaa-aikaan, hänen ikänsä mukaiseen leikkimiseen ja virkistystoimintaan sekä vapaaseen osallistumiseen kulttuurielämään ja taiteisiin. Sopimusvaltiot kunnioittavat ja edistävät lapsen oikeutta osallistua kaikkeen kulttuuri- ja taide-elämään ja kannustavat sopivien ja yhtäläisten mahdollisuuksien tarjoamista kulttuuri-, taide-, virkistys- ja vapaa-ajantoimintoihin.

Tutkimukset

Suomen lastenkulttuurikeskusten liitolla on meneillään Suomen Akatemian rahoittaman ja Taideyliopiston koordinoiman ArtsEqual-tutkimushankkeen kanssa tutkimus perheiden osallisuuden kokemuksista lastenkulttuuripalveluissa. Tutkimus valaisee sitä lähes tutkimatonta asiaa, miten perheiden tausta – mm. huoltajien koulutus ja tulotaso – mahdollisesti ohjaa lasten osallistumista taide- ja kulttuuripalveluihin Suomessa. Tutkimuksessa tarkastellaan lasten osallistumista taide- ja kulttuuripalveluihin myös alueittain eri puolilla Suomea. Tutkimus valmistuu vuoden 2016 loppuun mennessä.

Hallituksen kärkihanke *Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE)* on käynnistänyt tiedonkeruun lasten ja nuorten palvelukokemuksia koskevista tutkimuksista ja selvityksistä. Katsaus keskittyy 2000-luvulla julkaistuihin lasten ja nuorten palvelukokemuksia koskeviin tutkimuksiin ja selvityksiin niin sosiaali- ja terveysalan kuin varhaiskasvatuksen, koulun ja vapaa-ajan palveluiden alalta. Tulokset ja suositukset hyödynnetään muutosohjelman

kehittämistyössä. Lastenkulttuuritoimijat tekevät laajasti yhteistyötä koulujen, opetustoimen, taiteen perusopetuksen sekä sosiaali- ja terveyssektorin kanssa. On tärkeää, että myös tämä osuus tulee huomioituksi niin selvityksissä kuin LAPE-muutosohjelmassa.

Nuorisotutkimusverkoston *Nuorisobarometrin 2009 Taidekohtia* tuo yleistettävissä olevaa tietoa nuorten omasta luovasta aktiivisuudesta, taiteen ja kulttuurin merkityksestä nuorille ja nuorten niille antamista merkityksistä. Nuorisobarometrin alueelliset tiedot kertovat kulttuuritoiminnan eroista eri puolella Suomea. Tähän eriarvoisuuteen on pyritty vaikuttamaan myös Suomen lastenkulttuurikeskusten liiton toiminnalla ja erilaisilla kulttuurin saavutettavuus –projekteilla. Edelleen saavutettavuuteen ja kulttuuristen oikeuksien toteutumiseen on kiinnitettävä huomiota.

Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto

Suomen lastenkulttuurikeskusten liiton tarkoituksena on edistää ammattimaisesti toimivien lasten- ja nuorten kulttuurikeskusten toimintaedellytyksiä, lastenkulttuuritoiminnan yleistä kehitystä ja tunnetuksi tekemistä, vahvistaa lastenkulttuurin osaamista Suomessa sekä toimia jäsentensä yhteistyöelimenä. Lisäksi yhdistyksen tarkoituksena on mahdollistaa ja koordinoita valtakunnallista ja kansainvälistä yhteistyötä tasa-arvoisen ja hyvinvointia tukevan lastenkulttuuritoiminnan kehittämiseksi ja lisäämiseksi kaikkialle Suomeen. Liitto on perustettu vuonna 2015 ja sillä on 25 jäsenkeskusta. <http://www.lastenkulttuuri.fi/liitto/>

Lisätietoja :

Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto

Päivi Setälä
puheenjohtaja
paivi.setala@pori.fi
044 701 1086

Saara Vesikansa
koordinaattori
saara.vesikansa@tampere.fi
050 563 4366
www.lastenkulttuuri.fi

ⁱ 27. artikla. Jokaisella on oikeus vapaasti osallistua yhteiskunnan sivistyselämään, nauttia taiteista sekä päästä osalliseksi tieteen edistyksen mukanaan tuomista eduista.